

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
УНІВЕРСИТЕТУ “УКРАЇНА”**

Н.О. БЄЛІКОВА

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА**

Монографія

Київ 2012

УДК 378.016:796.01:615.8

ББК 74.58+75.1+53.54

Б 43

Рецензенти:

Р.П. Карнюк – доктор педагогічних наук, професор.

С.О. Омельченко – доктор педагогічних наук, професор.

В.М. Оржеховська – доктор педагогічних наук, професор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна” (протокол № 5 від 20 січня 2012 року).

Белікова Н.О.

Б 43 Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика : [монографія] / Белікова Наталія Олександрівна. – К. : ТОВ “Козарі”, 2012. – 584 с.

У монографії розглядаються теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

Висвітлено методологічні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності; проаналізовано зарубіжний досвід підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності; розглянуто теорію і практику підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності; розкрито концептуальні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності; охарактеризовано науково-методичне забезпечення підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

Рекомендовано викладачам, студентам, аспірантам, докторантам і науковцям, які цікавляться проблемами підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

УДК 378.016:796.01:615.8

ББК 74.58+75.1+53.54

ISBN 978-966-2748-02-4

© Белікова Н. О., 2012

ЗМІСТ

	Стор.
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	15
1.1. Системний аналіз базових понять підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	15
1.2. Характеристика наукового тезаурусу фізичної реабілітації....	35
1.3. Здоров'язбережувальна діяльність фахівця з фізичної реабілітації як об'єкт наукового дослідження.....	62
1.4. Методологічні підходи до дослідження проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	82
Висновки до першого розділу	99
РОЗДІЛ 2. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	104
2.1. Діяльність Світової конфедерації фізичної терапії щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	104
2.1.1. Досвід країн Північної Америки та Австралії щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	104
2.1.2. Досвід країн Європи щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності	124

2.2. Основні тенденції вищої фізкультурної освіти у Російській Федерації щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	172
Висновки до другого розділу.....	191

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ

ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДО

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 198

3.1. Проблема підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності у педагогічній теорії...	198
3.2. Обґрунтування структури готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності...	209
3.3. Аналіз сучасного стану підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності...	230
Висновки до третього розділу.....	261

РОЗДІЛ 4. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ

МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 269

4.1. Концепція підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	269
4.2. Педагогічна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності...	296
4.3. Критерії ефективності підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності...	310
Висновки до четвертого розділу.....	316

РОЗДІЛ 5. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ

МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 322

5.1. Змістове наповнення процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності....	322
5.2. Форми і методи підготовки майбутніх фахівців з фізичної	

реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.....	352
5.3. Перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності...	407
Висновки до п'ятого розділу.....	424
ВИСНОВКИ	431
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	438
ДОДАТКИ	524

*Моїм дорогим батькам з любов'ю і
глибокою вдячністю присвячую*

ВСТУП

Процеси світової глобалізації та стрімкий розвиток ринкових відносин як багатогранні загальноцивілізаційні явища охоплюють всі аспекти суспільного розвитку та особливим чином впливають на процеси професійної підготовки майбутніх фахівців, що відбуваються у вищій школі. Суспільство стає більш людиноцентристським, у якому якість людського потенціалу, рівень освіченості та культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального зростання. Природно, що й Україна як невід'ємна складова світової спільноти зазнає певних змін і новацій. Розбудова нашої держави на демократичних засадах вимагає переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, її спрямування на забезпечення всебічного зростання культурного, інтелектуального, духовного потенціалу особистості. Наука і освіта, створюючи й забезпечуючи сприятливі умови для індивідуального розвитку людини, покликані готувати конкурентоспроможного на ринку праці фахівця, здатного свідомо та ефективно функціонувати в умовах високотехнологічного інформаційного суспільства. Продуктом освіти стає не просто високоосвічений фахівець, а людина обізнана, культурна, діяльнісна, із творчим критичним мисленням, яка прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни. Концепція національної вищої освіти будується на ідеях унікальної цінності особистості, високого рівня її індивідуального розвитку, на ідеях толерантності, гуманізму та інтелектуальної активності. У зв'язку з цим потребує відчутної оптимізації вітчизняна система професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації.

Концептуальні положення щодо професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації базуються на засадах Законів України “Про освіту” (1991), “Про вищу освіту” (2002), “Про фізичну культуру і спорт” (2011), “Про основні

засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” (2007), Державної національної програми “Освіта” (“Україна ХХІ століття”) (1993), Національної доктрини розвитку освіти (2002), Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту (2004). Стратегія здоров’язбереження знайшла своє відображення в нормативно-правових документах, що регулюють розвиток сфери фізичного виховання, спорту та охорони здоров’я в Україні, а саме: Цільовій комплексній програмі “Фізичне виховання – здоров’я нації” (1999-2005), Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту на 2007 – 2011 роки (2006), Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки (2011), Концепції Загальнодержавної програми “Здоров’я 2020: український вимір” на 2012-2020 роки (2011).

Соціально-економічні перетворення в Україні, глобальна екологічна криза актуалізували проблему збереження фізичного, психічного, духовного і соціального здоров’я населення. Людина, її життя і здоров’я є найвищими соціальними цінностями країни, визначеними Конституцією України. Сучасне життя і високий темп розвитку суспільства пред’являють підвищені вимоги до здоров’я людини. Однак, і сама людина, і суспільство в цілому не приділяють належної уваги цій проблемі, яка вимагає розповсюдження нової ідеології профілактики, нового понятійного апарату, нових підходів у системі управління здоров’ям населення та висуває цінності фізичної культури на науково обґрунтовані позиції найбільш надійних способів попередження руйнування балансу біосоціальної природи людини.

Статистичні показники і дані соціологічних досліджень стану здоров’я і культури життя населення України викликають серйозне занепокоєння. Не зважаючи на те, що прагнення людини бути здоровою посідає провідне місце в рейтингу її життєвих цінностей, однак підвищення показників смертності, захворюваності та інвалідності, низькі показники народжуваності, депопуляційні процеси, поширення девіантних, з ризиками для здоров’я форм поведінки виступають деструктивними проявами і наслідками тих соціальних

трансформацій, які переживає українське суспільство в останні десятиліття. Саме в умовах загострення оздоровчих і демографічних проблем суспільства виникла нагальна необхідність у вирішенні проблеми відновлення здоров'я людини, важливу роль у вирішенні якої відіграють фахівці з фізичної реабілітації. Необхідно забезпечити підвищення рівня наукового супроводу системи відновлення, зміцнення та збереження здоров'я та формування здорового способу життя з урахуванням економічних, соціальних, медичних, педагогічних, психологічних та інших аспектів цієї проблеми.

Актуальність та доцільність професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, компетентних у питаннях здоров'язбереження, не викликає сумнівів. До пріоритетних напрямків роботи цих фахівців належить діяльність щодо відновлення здоров'я, загальне оздоровлення та покращення якості життя людини завдяки використанню засобів фізичної реабілітації і оздоровчих факторів природи. Все це, в свою чергу, включає в себе здоров'язбережувальна діяльність. Тому одним з найважливіших напрямків професійного навчання майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах є цілеспрямоване формування їх готовності до здоров'язбережувальної діяльності, яку вони можуть здійснювати, працюючи на відповідних посадах у державних і недержавних закладах системи охорони здоров'я, соціального захисту та освіти, провадячи приватну практику.

У коло професійних обов'язків фахівців з фізичної реабілітації входять розробка та запровадження системи дієвої просвіти населення щодо активної соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя шляхом формування культури здорового способу життя, підняття престижу здоров'я, використання традиційних і нетрадиційних методів відновлення здоров'я, залучення громадян до активних занять фізичною культурою для підвищення рівня рухової активності до оптимальних величин з метою відновлення та збереження здоров'я та продовження активного довголіття.

Готовність майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності ґрунтується на визнанні цінності здоров'я як

однієї із базових людських цінностей і включає систему мотивів здоров'язбереження, професійно-ціннісне ставлення до організації професійного здоров'язбережувального середовища, загальнолюдські якості, професійно орієнтовані знання, вміння та навички, які дозволяють фахівцю з фізичної реабілітації мобілізуватися для ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

Проблема ефективної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності загострила необхідність посилення уваги до досвіду закордонних країн, які вміють дбати про здоров'я нації не тільки за рахунок вкладення додаткових коштів у систему охорони здоров'я, а й на засадах модернізації підготовки кадрів, спроможних працювати у галузі відновлення здоров'я людини засобами фізичної реабілітації. Для входження України до єдиного європейського освітнього простору (у контексті Болонського процесу) одним із завдань є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Проте сліпе копіювання світових тенденцій підготовки фахівців для галузі здоров'язбереження в Україні неможливе в силу історичних, економічних, соціальних, медико-демографічних її особливостей. Тому вивчення міжнародного досвіду підготовки фахівців, діяльність яких спрямована на збереження здоров'я людини, потребує критичного аналізу здобутків освітніх систем закордонних країн та їх адаптації до національних потреб з метою реалізації позитивних тенденцій у вищій освіті України.

Головною рисою закордонного досвіду підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації (фізичної терапії) є надзвичайна різноманітність структури вищої освіти у галузі фізичної реабілітації в рамках національних систем освіти, найменувань спеціалізацій та процесів їх набуття у зарубіжних країнах. Назва професії і терміни, що використовуються для опису професійної діяльності фахівців з фізичної реабілітації у різних країнах відрізняються в силу історичних особливостей розвитку цієї професії в кожній з них, проте об'єднуючою основою знань і вмінь таких фахівців є розуміння необхідності

відновлення здоров'я та рухової діяльності людини як основи її здоров'я та фізичного благополуччя.

Теоретичний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел дозволив вивчити значний досвід, накопичений в теорії і практиці вищої освіти. Зокрема, фундаментальною основою підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності стали дослідження, здійснені в контексті:

- * професійної підготовки фахівців з позицій філософії освіти (В.П. Андрущенко, Г.О. Балл, В.Г. Кремень, В.І. Луговий, В.О. Огнев'юк та ін.);
- * неперервної професійної освіти (С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремень, Н.Г. Ничкало, В.В. Мартиненко, С.О. Сисоева та ін.);
- * вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах (А.М. Алексюк, В.Є. Білогур, Я.Я. Болюбаш, А.О. Вербицький, В.А. Козаков, та ін.);
- * професійної підготовки майбутніх фахівців (Ю.Д. Бойчук, В.І. Бобрицька, О.А. Дубасенюк, М.Б. Євтух, В.І. Наумчук, В.В. Ягупов та ін.);
- * професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (М.В. Дутчак, Р.П. Карпюк, Р.В. Клопов, А.П. Конох, О.С. Куц, Є.Н. Приступа, Л.П. Сущенко, О.В. Тимошенко, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкретій).

Проблеми формування здоров'я, культури здоров'я, здорового способу життя активно розроблялися в таких напрямках:

- * обґрунтування цілісного підходу до формування здоров'я людини (Г.Л. Апанасенко, Т.Є. Бойченко, Е.Г. Булич, М.С. Гончаренко, О.Д. Дубогай, І.В. Мурашов, С.О. Омельченко та ін.);
- * формування культури здоров'я та здорового способу життя особистості (В.І. Бабич, В.І. Бобрицька, В.П. Горащук, О.В. Зеленюк, С.В. Кириленко, Н.В. Маковецька, Ю.Б. Мельник та ін.);
- * формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців (Д.Є. Воронін, Г.М. Мешко, В.Г. Омеляненко та ін.);

* дослідження різних аспектів створення здоров'язбережувального освітнього середовища (В.П. Беспалько, О.Д. Дубогай, Н.Н. Завидівська, В.М. Оржеховська та ін.).

Дослідженню проблеми професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації приділялася належна увага, зокрема, висвітлено такі її сторони:

- * понятійний апарат підготовки фахівців з фізичної реабілітації (О.М. Вацеба, Г.Е. Верич, О.Д. Дубогай, Т.Ю. Круцевич, В.М. Мухін, В.П. Мурза, С.М. Попов, Є.Н. Приступа);
- * загальні питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах (Т.М. Бугеря, Л.Б. Волошко, А.М. Герцик, Т.В. Д'яченко, І.П. Зенченков, В.О. Кукса, О.І. Міхеєнко, О.В. Погонцева, М.Я. Романишин, А. Ризик, Л.П. Сущенко);
- * особливості відновлення стану здоров'я та втрачених функцій організму людини засобами фізичної реабілітації (І.М. Башкін, Т.В. Бойчук, О.М. Вацеба, А.С. Вовканич, Т.В. Д'яченко, Ю.О. Лянной, О.К. Марченко, В.М. Мухін).

Предметом вивчення Т.М. Бугері були міжпредметні зв'язки у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів; Л.Б. Волошко – формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення медико-біологічних дисциплін; В.О. Кукси – професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах; О.І. Міхеєнка – валеологічна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищому педагогічному навчальному закладі; О.В. Погонцевої – формування готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до професійної діяльності в оздоровчих центрах; М.Я. Романишина – професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації до роботи із спортсменами та ін.

Зарубіжний досвід підготовки фахівців з фізичної реабілітації досліджували: А.М. Герцик – організаційно-методичні аспекти підготовки

бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді; А. Ризик – організаційно-методичні особливості підготовки фахівців фізичної реабілітації в Йорданії.

Значна кількість досліджень, присвячених різним аспектам професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, свідчить про підвищений інтерес науковців до проблеми, проте їх ретельний аналіз дозволяє виявити розбіжності в понятійній площині цього процесу, недосконалість теоретико-методологічних положень щодо кола професійних обов'язків фахівців з фізичної реабілітації і, як наслідок, нерозробленістю теоретичних і методичних засад підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

Соціальна значущість процесів відновлення, зміцнення та збереження здоров'я людини засобами фізичної реабілітації та необхідність переосмислення сутності, змістових і технологічних підходів до підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності зумовили вибір теми дослідження.

Монографія узагальнює набутий досвід щодо теоретичних і методичних засад підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності з метою вирішення актуального соціального завдання – замовлення на підготовку висококваліфікованих фахівців з фізичної реабілітації для забезпечення реального попиту суспільства на їх послуги, які включають здійснення на всіх етапах від планування до реалізації професійно організованої діяльності щодо відновлення, зміцнення та збереження здоров'я різних соціально-демографічних груп населення у реабілітаційних закладах і закладах соціального захисту населення.

За допомогу у проведенні дослідження автор висловлює глибоку подяку усім викладачам і співробітникам факультету соціально-рекреаційних технологій та реабілітації, зокрема, кафедрі фізичної реабілітації, Луцького інституту розвитку людини Університету “Україна”.

Автор висловлює щирі слова подяки провідним ученим, рецензентам монографії: доктору педагогічних наук, професору *Р.П. Карпюку*, доктору

педагогічних наук, професору **С.О. Омельченко**, доктору педагогічних наук, професору **В.М. Оржеховській** за доцільні рекомендації, суттєві пропозиції та цінні поради щодо здійсненого наукового дослідження.

Щиру вдячність і прихильність автор висловлює науковому консультанту, доктору педагогічних наук, професору **Л.П. Сущенко**.

Автор монографії врахує всі критичні зауваження конструктивного характеру, які стануть корисними в подальшій науково-практичній діяльності з пошуку шляхів підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

ВИСНОВКИ

1. Теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності засвідчив, що означена проблема потребує комплексного підходу до свого вирішення. Соціально-економічні перетворення в Україні, глобальна екологічна криза актуалізували проблему збереження фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я населення країни. Сучасне життя і високий темп розвитку суспільства пред'являють підвищені вимоги до здоров'я людини. Статистичні показники і дані соціологічних досліджень стану здоров'я і культури життя населення України викликають серйозне занепокоєння. Саме в умовах загострення оздоровчих і демографічних проблем суспільства виникла нагальна необхідність у відродженні природних підходів до вирішення проблем здоров'я людини, важливу роль у впровадженні яких відіграють фахівці з фізичної реабілітації. Актуальність та доцільність професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, готових до здійснення здоров'язбережувальної діяльності, не підлягає сумніву, адже до пріоритетних напрямків роботи цих фахівців належить діяльність по відновленню здоров'я, загальному оздоровленню та покращенню якості життя людини посередництвом використання засобів фізичної реабілітації і оздоровчих чинників природи.

2. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності розглядається як цілеспрямований процес набуття студентами здатності здійснювати на всіх етапах від планування до реалізації професійно організовану діяльність щодо відновлення, зміцнення та збереження здоров'я різних соціально-демографічних груп населення у реабілітаційних закладах і закладах соціального захисту населення. Готовність майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності розглядається як інтегративне утворення особистості, що характеризується мотивами та переконаннями до здійснення оздоровчо-профілактичних і просвітницьких заходів, а також професійно орієнтованими

знаннями, уміннями і навичками та особистісними якостями, які спрямовані на відновлення втрачених функцій організму індивіда з метою досягнення ним оптимального фізичного стану. Майбутній фахівець з фізичної реабілітації розглядається як особистість, яка протягом періоду навчання у вищому навчальному закладі відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня оволодіває певними знаннями, уміннями та навичками, які дозволять їй у професійній діяльності використовувати фізичні вправи, масаж та природні чинники як найбільш природовідповідні засоби відновлення здоров'я людини, її загального оздоровлення та покращення якості життя. Здоров'язбережувальна діяльність розглядається як специфічна форма людської активності, яка спрямована на формування здорового способу життя та забезпечує повне біосоціальне функціонування індивіда, його фізичну та інтелектуальну працездатність, достатню адаптацію до природних впливів і до мінливості зовнішнього середовища.

3. Обґрунтовано структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності, до яких віднесено мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивно-аналітичний. Мотиваційний компонент характеризує мотивацію до професійного навчання, яке дозволяє здійснювати здоров'язбережувальну діяльність; когнітивний компонент відображає сукупність професійно орієнтованих знань, необхідних для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; операційно-діяльнісний компонент характеризує проектувально-конструктивні, виконавські та аналітико-рефлексивні уміння і навички для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; рефлексивно-аналітичний компонент відображає соціальну креативність та здатність до самоосвіти і саморозвитку для ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

4. Сформульовано основні положення концепції підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

1. Процес підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності повинен враховувати причинно-наслідкові

зв'язки і залежності, які проявляються у формі провідних тенденцій та визначають його стратегію: гуманізацію, фундаменталізацію, гуманітаризацію, імператив неперервності, міждисциплінарність та інтернауковість, інтелектуалізацію і динамізацію.

2. Теоретико-методологічна основа процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності базується на методологічних підходах, серед яких професійно-особистісний підхід є фундаментальною основою; системний, акмеологічний і аксіологічний підходи є загальнонауковою основою; особистісно орієнтований підхід є теоретико-методологічною стратегією; діяльнісний, рефлексивний і компетентнісний підходи є практико-орієнтованою тактикою цього процесу.

3. Ядро процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності представлене взаємопов'язаними властивостями (релевантністю професійному середовищу, інноваційністю, комунікативністю, трансформованістю, комфортністю, демократизацією та випереджувачим розвитком) і принципами (суб'єктності, неперервності, гуманізації, інтеграції, відкритості і динамічності, науковості, міждисциплінарності, індивідуалізації, проблемності, інноваційності, інтерактивності, креативності, самостійності, рефлексивності, орієнтації на здоров'язбережувальну діяльність).

4. Процес підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності включає такі послідовні стадії: адаптації, диференціації, індивідуалізації та стійкого саморозвитку.

5. Процес підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності вимагає педагогічно обґрунтованого поєднання традиційних та інноваційних педагогічних технологій з метою максимального наближення теоретичного навчання студентів до практичної діяльності у реабілітаційних закладах та закладах соціального захисту населення за рахунок впровадження в освітній процес форм і методів активного проблемно-діяльнісного навчання та моделювання професійних ситуацій здоров'язбережувальної спрямованості.

5. Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності, яка включає такі структурні блоки: концептуально-цільовий, організаційно-змістовий, процесуально-технологічний і аналітико-результативний. Концептуально-цільовий блок включає мету, завдання, методологічні підходи та принципи підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Організаційно-змістовий блок включає систему знань, умінь та навичок з навчальних дисциплін: “Загальна теорія здоров'я”, “Фізіологія людини”, “Основи фізичної реабілітації”, “Лікарсько-педагогічний контроль у фізичній реабілітації”, “Організація здоров'язбережувальної діяльності фахівців з фізичної реабілітації”, “Здоров'язбережувальні технології у фізичній реабілітації”, а також функції (пізнавальну, виховну, розвивальну, комунікативну, адаптаційну, діяльнісну і інтегрувальну) та педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Процесуально-технологічний блок включає етапи (мотиваційно-діагностичний, активно-діяльнісний, оціночно-аналітичний), форми, методи і засоби підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Аналітико-результативний блок включає структурні компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивно-аналітичний, критерії, показники та рівні (низький, середній, високий) сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. Результатом є готовність майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності.

6. Виявлено та обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності, до яких віднесено: стійку мотивацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів для активного включення у здоров'язбережувальну діяльність;

інтеграцію теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів для набуття професійної компетентності щодо відновлення, зміцнення та збереження здоров'я людини засобами фізичної реабілітації; реалізацію науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності; активне включення студентів у волонтерську здоров'язбережувальну діяльність; організацію самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

7. Визначено критерії (мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний і рефлексивно-аналітичний), показники та рівні (низький, середній, високий) сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності. До критеріїв сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності віднесено: мотиваційний критерій, який визначає ступінь сформованості у студента мотивації до професійного навчання, яке дозволить йому здійснювати здоров'язбережувальну діяльність; когнітивний критерій, який визначає ступінь оволодіння студентом сукупністю професійно орієнтованих знань, необхідних йому для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; операційний критерій, який визначає ступінь сформованості у студента проєктувально-конструктивних, виконавських та аналітико-рефлексивних умінь і навичок для здійснення здоров'язбережувальної діяльності; рефлексивний критерій, який визначає ступінь сформованості у студента соціальної креативності та здатності до самоосвіти і саморозвитку для ефективного здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

8. Змістове наповнення процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності відображено в електронних навчально-методичних комплексах з таких навчальних дисциплін, як “Загальна теорія здоров'я”, “Фізіологія людини”, “Основи фізичної реабілітації”, “Лікарсько-педагогічний контроль у фізичній реабілітації” та спецкурсів

“Організація здоров’язбережувальної діяльності фахівців з фізичної реабілітації” і “Здоров’язбережувальні технології у фізичній реабілітації”.

9. Форми підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров’язбережувальної діяльності включають проведення лекцій (проблемних, лекцій-дискусій, мультимедійних лекцій), семінарських та практичних занять, індивідуальну та самостійну роботу студентів, педагогічну та виробничу практики, студентську науково-дослідну роботу і дистанційне навчання. До методів віднесено: методи інтерактивного навчання (ділові і проблемні ігри, мозковий штурм, тренінги, кейс-технології, проектування професійної діяльності (метод проектів), волонтерську здоров’язбережувальну діяльність, Інтернет-консультування, інформаційно-комунікаційні технології.

10. Розкрито перспективи модернізації підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров’язбережувальної діяльності, до яких віднесено: здійснення глибокого, системного аналізу основних проблем підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров’язбережувальної діяльності, шляхів їх вирішення і стимулювання процесів модернізації і розвитку; необхідність узгодження змісту навчального плану підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації з програмами підготовки фахівців у закордонних країнах та їх адаптація у межах України; створення у вищих навчальних закладах таких умов, які дозволять подолати традиційні межі розподілу між “навчальним”, “позанавчальним” і “вільним” часом з метою розвитку креативного мислення, творчого осмислення й опанування інноваційних оздоровчих технологій та саморозвитку студента; постійне оновлення змісту підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров’язбережувальної діяльності у зв’язку з досягненнями науки, техніки і технології, наук про здоров’я, суспільство і людину, забезпечення варіативності і гнучкості навчальних планів та програм, їх оперативного реагування на потреби суспільної і виробничої практик, можливість вибору алгоритму навчання відповідно до індивідуальних можливостей студентів: обсягу, темпів і форм освіти; використання у процесі здійснення самостійної роботи

студентами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання, електронних навчально-методичних комплексів, діагностичних засобів моніторингу рівнів готовності та якостей особистості майбутніх фахівців з фізичної реабілітації; орієнтація не тільки на професійну, але й на особистісну складову професійної підготовки, що дозволить майбутньому фахівцю з фізичної реабілітації в міру необхідності у процесі трудових відносин виявляти ініціативу, гнучкість, самовдосконалюватися та самореалізовуватися з метою забезпечення високого адаптаційного потенціалу випускника на ринку праці.